Szerkesztőség és kiadóhivatal
Széchényi-utcza SIMON-ház Kuna József ur kereskedésével szemben.

HIRDETMÉNYEK,
előfizetési pénzek és a kiadás körüli panaszok valamint a lap szellemi részét illető minden közlemények ide intézendők.

Bérmentetlen levelek csak ismert kezektől fogadtatnak el.

DEBRECZENI ELLENŐR.

POLITIKAI, TARSADALMI és KÖZGAZDASAGI LAP.
A SZABADELVÜ PART KÖZLONYE.
Megjelen naponként, a vasárnap és péntek kivételével.

Előfizetési ár:
Helyben házhoz hordva vagy vidékre postán küldve
Egész évre . . . . . 10 frt — kr
Félévre . . . . . 5 frt — kr.
Negyedévre . . . . . 2 frt 50 kr.
Egy hóra . . . . . 1 frt — kr.

Hirdetési dij:
Ot-hasábospetitsor egyszeri beigtatásáért 5 kr
Bélyegdij minden hirdetésért külön 30 kr
Nyilttár 4 hasábos petitsorért 20 kr
Hirdetést vagy reclamot magában foglalt ujdonság sora 50 krajcárj

XVII. évfolyam 1890. Debreczen. Csütörtök November 27. 231. szám.

Teljes világitásban.

(T.) Bizonyos lapok szerint még most is az Apponyi Albert gróf beszédének nyilvánulása alatt görnyedez a világ, ami bizony a világról igen könnyen föltehető. A világ bámul, mert a világ még eddig nem volt ahoz szokva, hogy a nemes gróf polgári házasság és vallásszabadság dolgában az Irányi javaslatára szavazzon. És mi nagyon irigyeljük a bámuló világ naivságát, de nem vagyunk oly helyzetben, hogy magunk is a bámulókhoz csatlakozzunk s Apponyi Albert grófot oly meggondolatlan politikusuak tartsuk, hogy egyszercsak „mir nix dir nix“ hátat fordítson azon elemeknek, melyek feltétlen bizalmát élvezi, hogy oly elemekhez csatlakozzék, amelyek közt egészen idegen s egy egészen uj pályafutás megkezdésére vállalkozzék. Ezzel elidegenitené magától azokat akik biznak benne, és nem nyerné meg azokat, akik nem biznak benne. Valamint hogy a rézbőrü indiánok nem hiszik el, hogy a fehérek az ő boldogitásukra mentek Amerikába, éppen ugy nem hihetné el a liberalizmus, hogy a konzervatizmus a liberalis elvek támogatására állt a liberalisok sora közé. Hanem hát manővernek kell itt lenni.

Nem tehetek róla, de azt mondom ha az egész éljenző és tapsoló világ nekem jön is hogy: manővernek kell itt lenni! Kiészleltem már a Hock János beszédéből, hogy a klerus a megváltozhatatlannak és ellentálhatlannak megakarja magát adni, s a czivilizáczió reform áradatainak elementaris hullámhányásából kiakarja menteni amit még kimenteni lehet.

Ha jól emlékszem, a tavaszon-e vagy mikor, de már Slauch püspök hangoztatta a kath. autonomia behozatalának nemcsak szükségességét de sürgősségét, a szabad államban a szabad egyház minősitését és függetlenitését, mely minden állami beavatkozástól menten intézze az ő ügyeit. Hát abban fő most a kath. klerus feje, azért az elkeresztelési forradalom mintegy fölébresztésére az állam azon gondolatának, hogy az állami ügyeket az egyház kezeiből kivegye, hogy állam és egyház különválása annál könnyebb módon létrejöhessen.

Es miért akar az egyház külön válni az államtól? Mert veszedelmes tendenciákat érez a levegőben. Nem az elkeresztelések ügyét, nem a polgári házasságot, nem a vallásszabadságot, hanem az ezen reformokból kifolyható logikai és politikai következményeket: a vallási egyenlőség után a vagyoni egyenlőség következményét. Es mert a klerusnak van annyi esze, miszerint bebirja látni, hogy a polgári házasságot, a vallásszabadságot, okkal móddal erős elleáramlat kifejtésével és végleges erőfeszitéssel elodázhatni még nehány esztendeig, de hogy azt végleg megakadályozni lehetetlenség, mert az a kornak követelménye, amely követelmények még mindig és minden időben érvényesiteni tudták magukat. Ám legyen tehát. Szenvedjen törést a fej nem tartóztatható ezen legujabb reformácziónak az egyház hajója, de megkell menteni amit megmenteni lehet.

A vagyoni kérdésről ma még nincs szó, ez még a mutatkozó reformácziónak keretén kivül esik, de hogy idővel az is szóba kerülne, kétségtelen. Szárazra kell tehát helyezni, mielőtt szóba kerülhetne, ki kell venni a kormány befolyása és az annyiféle felekezetből álló parlament hatásköre alól. Követelni kell az egyház elválasztását az államtól a papivagyonok és alapitványok feletti rendelkezést, mint azt a többi vallásfelekezetek cselekszik, függetleniteni kell, hogy az állam és parlament figyelme elől elvonassanak s kizárólag felekezeti tulajdont képezzenek, mindezekért pedig, konczul, az állam torkába kell dobni a polgári házasságot és vallásszabadságot.

Na na! Méltóztassanak csak figyelemmel lenni, hogy az Apponyi Albert gróf nyilvánulásának háttere van. Es legyen bár a klerus és klerikális sajtó magatartása Apponyival szemben bár milyen, az én hitem szerint az nem egyéb lesz mint szemfényvesztés. és hogy attól a pillanattól kezdve, melyben Apponyi az Irányi Dániel határozati javaslatára szavazott, attól a pillanattól kezdve a klerikális mozgalmak terén egy uj éra kezdődött meg.

A világért se rovom én ezt föl bünül a nemes grófnak, aki csak multjához hiven neveltetése és meggyőződése szerint fog eljárni ezen az uton, mig multjával szakitva neveltetése és meggyőződése ellenjárna el, ha az Irányi javaslatát ezen motivumok nélküli pártolná. Eppen nem rovom föl bünül a kath. klerus elővigyázatát, a mely elővigyázat saját önfentartása érdekében kötelessége, sőt inkább becsülni tudom, hogy megértvén a kor intőszavát, kiakar térni a még nálánál is erősebb korszellem intencziójának utjából. Es mint ezen uj éra harczosát üdvözlöm Apponyi grófot a klerikális ügyek élén, de hogy azért elragadtatva lennék általa, nem mondhatom.

Országgyülés.

Budapest, Nov. 26.

A cultus-vita első szónoka ma Neppel Ferencz volt. Teljes elismerését fejezte ki a kormány eljárása iránt, melyet az elkeresztelési kérdésben követett; a cultusminiszter febr. 26-iki rendeletét is helyesli s hozzájárul Szivák Imre határozati javaslatához. Herman Ottó szólalt föl ezután az Irányi javaslata mellett. S ezután következett Szilágyi Dezső nagyszabásu beszéde.

Beszéde elején, az egész ház élénk helyeslése mellett vette védelmébe Magyarország kathólikusait a némely részről ellenük intézett támadásokkal szemben s kijelentette, hogy az egyházpolitikai reformok terén, Magyarország katholikus állampolgárainak hazafias közreműködésre méltán számit a kormány és a törvényhozás.

Ezután az egész elkeresztelési kérdést a sok reárakott czafrangtól megszabaditva, tisztán, világosan állitotta a ház elé a constatálta azt a tényt, hogy az egykázi felfogás és a világi törvényes rend között ellentét van s ennek ellenében jobb expedienst, mint a minő a cultusminiszter febr. 26-iki rendelete, a miniszter nem ismer. Kijelentete Szilágyi Dezső, a szabadelvüpárt helyeslésétől kisérve, hogy Csáky gróf o rendeletével solidaritást vállal s „bár erre felhalmazása nincs, azt hiszi, hogy valamennyien solidaritást vállalnak.“

Finom distinguálta Szilágyi, hogy a lelkészek az anyakönyvet részben az állam s részben az egyház számára vezetik, Kimutatta, hogy a lelkészeknek a február 26 diki rendelet csak hivatali kötelességet, hivatali ügyeletet rendelt el, a mit tartoznak a papok teljesiteni, mert ők az anyakönyvezetés révén az államnak oly hivatalnokaivá váltak, kik állami functiót végeznek, Szóba kerülvén a törvénymagyarázás, kifejtette a miniszter, hogy a törvényt magyarázni joga van alantas közegekkel szemben minden tölöttes hatóságnak s igy joga van a miniszternek is. Szépen kifejtette a miniszter, hogy joga van továbbá a vallás és közoktatásügyi miniszternek is kihágást statuálni s hogy a törvénynek azon kifejezése alatt, melyben rendőri rendelkezéséről szól, nem lehet kizárólag közbiztonsági rendészetet érteni, hanem érteni kell a tövények végrehajtását gátló vagy háborgató cselekedetek ellen szolgáló administrativ policialis intézkedéseket is.

A ház általános figyelemmel hallgatta s élénk helyesléssel fogadta Szilágyi nyilatkozatait, a már első fogalmazásában kész házasságjogi törvényhozási előterjesztésről, mely a házasági jogot a családjoggal kapcsolatban kivánja rendezni s azért minden állampolgárra, felekezeti különbség nélkül egy és ugyanazt a kötelező jogszabályt állitja föl, és pedig eltörli az összes felekezeti jurisdictiot s az állam törvényei alá helyezi a polgárokat; e nagy reformnak tehát consequentiái lesznek a polgári anyakönyvvezetés és a polgári házasság. Az állam és az egyház közötti viszony gyökeres átváltozására szükség egyáltalán nincsen, sőt ez csak a reformokat késleltetné. A miniszter beszédét hosszas lelkes éljenzés kisérte; az egész ház nagy megnyugvást meritett abból Magyarország jövendő liberalis haladására nézve.

Szilágyi Dezső beszéde nagy Beöthy Ákost, mint Apponyi Albert gróf rövid fölszólalásra provocálta. Apponyinak egy kijelentése, — hogy ő tud egy módot az elkeresztelési kerdés megoldására, de azt nem mondja meg „arról a helyről“ — nagy derültséget keltett a jobb oldalon. Szilágyi Dezső igazságügyminiszter replikája után Ugron szónokolt — mint mindig — most is dünösen. Beszéde emelkedett csak egy kissé volt,

A „Debreczeni Ellenőr“ tárczája.

Avér.

[Vázlat.]

— Ugyan Evelin, láttál te már patakot fölfelé folyni?

Bámyadt szemeivel csodálkozva tekintett a vidám leányra nénje.

— Bohó kérdés, mende? — folytatta mosolyogva Idus — de hát hiszen éppen igy vagyok én is; mit tehetek róla, hogy szeretem?!

— Szerettem én is; — sohajtott busan a beteges kinézésü Evelin, mig szemei megteltek csillogó fénynyel,

— oh édesem, a te eseted egészen más! Te életedben mindig ábrándozó voltál, a jövőről nem gondolkoztál, csak hagytad röpülni vágyaidat, — ugy e, hogy jól fog itt állani, nézd, ez a kis virág?

Idus teljesen kész táncztoiletteben illesztgetett fehér fontasie-ruhájához egy kis bokrétát a nagy tükör előtt.

— Nagyon szép vagy! — szólott Eveline — jer, hadd csókoljalak meg. Ugy e hogy boldogság igy mulatságba menni?

— Oh, Evelin, én alig várom, hogy találkozom vele. Ő is ott fog lenni bizonyosan, megigérte. Ha látnád, milyen jól illünk egymáshoz, ő barna, ő szőke. Kár, hogy nem ismered!

— Én nem akarok senkit sem ismerni, Iduskám. Nagyon hamar leéltem boldogságomat, most már vége, vége . ... !

Lehajtotta fejét szomoruan a szék támlányára és sirni kezdett.

Idus odament hozzá, átölelte, vigasztalta.

— Aztán nem tudsz róla semmit? Azt se mondta meg, eljön-e?

— Ne, is jöjjön ne. . .! Mig a kis leányom élt, ő lett volna életemnek minden vigasza, most már magamnak is terhére vagyok. Látod, kedvesem, én is ugy szerettem őt, mint te, föláldoztam érte életemet, mert megbüvölte a lelkemet. Mikor mély tüzü, szép szemeivel a szemembe nézett, nem tudtam ellenállani szivemnek, lelkemnek. Ugy vonzott valami mondhatatlan titkos érzés hozzá, komoly tekintetében leltem föl képmásomat, kezének érintése elvetette eszemet . . . Vigyázz te is!

— Edes Evelinem, hiszen én egészen másképpen szeretem őt, nem ugy, mint te szeretted azt a . . .

— Hagyd el, Idus, őt csak nekem volna jogom átkozni, de mit érnék vele?!

Piros, egészséges arczára hirtelen ámulat ül ki Idusnak. Szemei kerekre nyilvas néztek Evelinre.

— Hát te mégis szereted . . .?

Nagyon kellett szeretni Evelinek azt a csábitót, aki elhagyta kis gyermekével együtt a gyalázatban, hiszen mióta hazajött a családhoz, aztán eltemették a kis ártatlan angyalt, nem is tudatta, merre ment és Evelin mégis, mégis meg tudna neki bocsátani.

Hiába mondja, hogy ne jöjjön már, ha eddig nem jött, most sem tudna szivének ellenállani, hiszen a vér nem válik vizzé.

Idus nem tudja, hogy mi is az a szerelem igazában? Szive, lelke képzelődik le nem irható boldogságról, ki nem beszélhető gyönyörnek vágyáról, hanem vére, ösztöne még szunnyad, álmodik, mint az ébredő hajpal, melyből előtör nemsokára a nap.

Ez a homályos, fátyolnoott érzés, mely gyöngéd ábránddal olvad össze benne édes szerelemmé, olyan boldoggá teszi a leányt.

Ő csak szeret, de nem tudja még, miért?

— Nem is tudná meg, még ha idejönne sem, hogy én is itt vagyok. Mamánk csak a mult év végén költözött e városba s a te édes apád után Idus, más néven ismernek mindnyájunkat ezen a vidéken. Kalotay Evelinről nem fog tudni senki, hogy ha kérdezni találja.

— Én ugy érzem, Evelin, hogy nagy boldogság lenne mindnyájunkra, ha fölkeresne minket. Te ujra megszeretnéd őt, szépen ki békülnétek, s azután . . . . Evelin, édes jó Évikém, mondd meg már egyszer a nevét. Annyit beszélünk róla naponként, mintha mindig itt volna. Én irnék neki, hogy szeressen tégedet!

— Mit beszélsz, te szerencsétlen! — Kimondhatatlan fény szikrázott a beteg Evelin szemeiben e szavaknál. Hanem azután ujra a fájdalom szelid fénye ömlött el abban a két kiapadhatlan patakban, mely annyi könyet hullatott ki már.

Melegen, minden erejével szoritotta magához Idust, hosszu, égető csókot nyomott homlokára, azután szenvedélytől lázasan sugta tülébe:

— Boldog, nagyon boldog vagy, mig szeretsz!

Milyen lehet ez az Evelin szerelme?

Hát az ő lelke sohasem tudja eltemetni azt az arczot, melyet egyszer magába vésett? Milyen átok is az embernek az az örökkévalóság?!

S a szerelem örök, végtelen nagy, mely egy világot zár magába — ott a szivben. Egy kicsiny tészekben, egy parányi vércsöppben ezer atom, melyek mindenike más érbe lüktet át, hogy ismét csak összefolyjanak.

Ki mondja meg, melyik viszi magában az elpirulás ártatlanságát az arczba, melyik készteti rejtett vágyakra a testet, melyikben él a féltés és a gyülölet?

Idus ugy érzi, mikor az izzó láva kering ereiben száguldó fergetegként, hogy minden csepp vére a féltés és gyülölet szolgálatába állott.

Félti őt, még azt se tudja, miért?

Gyülöli a szerelmet, mert az kiragatja őt egész valójából, gyanakodóvá teszi boldogtalan nénjére, fukarrá az egész világ iránt, önzővé saját magához, hanem azért szeret.

Most tünt fel csak neki, hogy Evelin miért is nem akarja megmondani annak a férfinak a nevét?

De nincs idő gondolkozni rajta; a kocsi előállott.

Várják a kivilágitott táncterem, a bókokat mondó udvarlók egész serege, a némeritó zene, egy hosszu, boldognak igérkező éj izgalmai — és ő.

Szerelmes szivvel táncba menni a lányok legnagyobb boldogsága.

Mikor Idus belépett a táncteremb, már el is feledte szegény Evelint bánatával, könyeivel, titkaival együtt. Az ő szivének titka sokkal fontosabb, most az foglalja el.

Nagyon boldog volt, mikor Sándor őt táncba hivta. A zene akkordjai felkavitják a szivet, hadd tomboljon, most meg van engedve.

Idus a kimerülésig táncolt. Mikor annak a férfinak karjai közt volt, kit szeretett, azt hitte, sohasem kell már elhagynia.

Hát ő nem olyan ábrándosan fogta-e föl a szerelmet, mint az a másik?

Vagy az ő ábrándjai gyöngébbek, hiubbak voltak, mint a szenvedőnek bünei?

Az ilyen ábrándok magok is bünök.

Felizgatva, fáradtan ült le a teremegyik

hol az állam és egyház közötti viszonyról beszélt. Jogi fejtegetéseinek alaposságára jellemző, hogy azt vitatta, hogy törvényt nem magyarázhat a bíróság, mert ez csak törvényt alkalmaz.

Külföld.

Az olasz választások. A Riforma jelentése szerint a 135 választó kollégium közül 130-ban a választások eredménye a következő: megválasztatott 395 kormánypárti, 41 ellenzéki és konstituczionális, 36 radikális és 9 bizonytalan pártállásu. Öt pótválasztás lesz szükséges.

Szerb tisztek Oroszországban. Hir szerint az orosz czár megengedte, hogy szerb tisztek orosz katonai intézetekbe lépjenek. A szerb kormány kifejezte köszönetét a czár jóindulatának ez ujabb bizonyságáért.

Gladstone és Parnell. Gladstone levelet intézett Morleyhez, melyben sajnálatát nyilvánitja, hogy Parnell nem lép vissza és kijelenti, hogy Parnell megmaradása az ir párt élén, káros lenne magára az ir ügyre nézve, zavarba juttatná Irland barátjait és értéktelenné tenné Gladstonet a szabadelvü párt vezetésénél. Gladstone értesitette Mac Carthy ir képviselőt ez elhatározásáról, azzal a kéréssel, hogy közölje azt a többi parnellita képviselőkkel is. A parnelliták gyülése után, melyben Parnellt ujra megválasztották a párt fejévé, Gladstone és Morley értekeztek Parnellel, kifejtették előtte lemondásának szükségességét, s midőn Parnell mindennek daczára eltökéltnek látszott, hogy nem fog lemondani, Gladstone átadta emlitett levelét a sajtónak közzététel végett. Az alsóház szabadelvü pártjában nagy a megdöbbenés.

A polgármester jelentéséből.

I.

A tegnapi közgyülés kapta meg a polgármester évi jelentését az 1889. évről.

A fedelére valami foszlányos czimer van nyomva, a mely nagyon hasonlit Debreczen város ösmeretes czimeréhez, a mennyiben azon a helyen, a hol a zászlótartó báránynak kellene tapasznia a kiteritett bibliát, egy furcsa kis fiahordó kénguru kacsingat hátra felé, melynek némely hasonlóságai vannak a mi bárányunkhoz.

Különben nem a külső a fő; hanem a belső. Komolyan szólva az egész 56 oldalos füzet igen gondosan van összeállitva s érdekes olvasmányul szolgál mindenkinek, a ki Debreczen város közigazgatásának ügymenetével, intézményeivel, gazdaságával szeret ösmerős lenni. —

A mi a jelentésben hosszan van elmondva, mi azt egymásután elsoroljuk röviden, a hogy mondani szokták mogyoróhéjba szoritva.

A jelentés első lapja gyászlevél. — A boldogult trónörökös Rudolf főherczeg ő fensége emlékének van szentelve. — Azután következik a tulajdonképeni jelentés. 1889-ben (mindig erről fogunk beszélni ;) legnagyobb ügyforgalma volt a rendőrségnek, közel 12 ezer darab ; azután a tanácsnak, 10 ezeren, az árvaszéknek, 9 ezeren, az adóügyosztálynak, 8 ezeren, a községi bíróságnak, 4 ezeren és végül az elnökségnek, 1 ezeren felül. — Pár száz darab hijján mindet elintézték. Közgyülés 11, tanácsülés 170, árvaszéki ülés 136, közig. bizottsági ülés 14 tartatott.

A rendőrség másfélezer embert tartóztatott le. — A várost 313 egyéntől tisztitotta meg részint tolonez levéllel, részint kényszer utlevéllel ; ezeknek épen fele a gyöngébb nemhez tartozott. — Öngyilkosságot 29-et konstatál ; a cselédek nyilvántartásába 10000 egyént jegyzett be.

Iparüzleteknek önálló folytatására 282 egyénnek adott igazolványt.

A légszesz fogyasztása a megelőző évihez képest 35 ezer köbméter emelkedést mutat s összesen kevés hijján félmillió köbmétert tesz, melynek több mint $^3/_5$ része magán folyasztás, a többi utczák, hivatalos helyek és a szinház világitására esik. A városnak 17000 frtba került a légszesz világitás.

A városra, mint testületre 69000, a lakosságra pedig 465,000 frt. egyenes adó volt kivetve, mely az előző hátralékkal együtt s az apadás levonásával 631000 frtot tett. — Befizettetett ebből 442000 frt.

A várost mint erkölcsi területet debreczeni, szováti, sámsoni, guti és nádudvari birtokai után összesen mint egy 83.000 frt. egyenes adóval, 1400 frt illeték egyenértékkel s 660 frt. községi adópótlékkal (a falvak, a hol birtokos) róvták meg. — Ez egészen kifizettetett.

Magánosok között 1425 birtokváltozás történt.

Kenyérnövényeket arattak 25500 kat. holdon, szemben 115 ezer métermázsát ; más kalászosokat 8600 kat. holdon, szemben 33 ezer métermázsát, kereskedelmi növényeket 27000 kat. holdon, szemben 253000 m.mázsát, takarmány növényeket 4800 kat. holdon ssemben 230000 métermázsát, szalmában 37000 métermázsát. — Ugarnak maradt 5000 hold ; 16000 hold rét széna termése 128000 métermázsa.

A Hortobágyon közel 50,000 db. lábas jószág legelt. A tenyész ménes, melyet tegnap olyan keményen megostoroztak némely gazdálkodó polgárok innen a közgyülésből és a melyet feloszlatni akarnak — a mi elég furcsán hangzik Ő tőlük halva — ez a tenyész ménes 213 dbból állott, e közül 41 hágó mén, 50 négy éven aluli mén volt. A törzsgulya állománya 111 db.

A jelentés dicsérettel emeli ki lótenyésztésünk emelkedését és a város ménesének észlelhető jótékony hatását lótenyésztésünk fejlődésére.

A város erdőségein 13000 m. öl különböző nemü tüzifát, több ezer darab épületi és vasuti talpfát, pár ezer ezernó galyat és rőzsét vágtak, melyeknek vágatása és raktározása 34000 frtba került.

Erdőtenyésztésre és védelemre kivált gondot forditottak.

A jelentés ezután ismerteti az épitkezéseket. Ezekre nem volt abban az esztendőben nagy hajlam, sem a város és intézetek sem a magánosok részéről. Ez utóbbbiak 180 uj épületet emeltek, többnyire kisebbszerüeket.

A város honvédbarakokat, a méntelepnél kocsiszint, az Ohaton nagy emeletes magtárt, 700 méter hosszu fedett csatornát épittetett. — Restauráltatta a nagyerdei fürdőt, a hortobágyi kőhidat ; eszközöltetett sok épület javitást, folytatta az ártézi kut furását.

Uj koczka kő burkolatot nyert 3 ezer □ m. terület ; uj cyclops kő burkolat készült 10,000 □ m. területen ; vastégla burkolat a köntösgátnál 1300 □ m. Gyalogjáró épült és javitatott részint uj, részint ócska téglából 8400 □ m.

A közvágóhid.

A közvágóhid ügyében a tegnapi közgyülés olyan értelemben határozott ; a milyent a közgyülést megelőzőleg a D. E. is kifejezett. Tudniillik, az esetben, ha az ügy nem szenved halasztást ez által, a Komlóssy Márk féle inditvány, valamint a terv és költségvetés uj tárgyalás végett adassék vissza tanácsnak. — Vissza is adatott, bár sokak azzal az aggodalommal voltak eltelve a gyülésen hogy az inditvány elfogadása könnyen egyet jelenthet a vágóhid épitésének elodázásával. Az elnöklő gr. Dégenfeld József főispán ur tegnapi inditványa, mely záros határidőhöz köti a tanácsot, valamint az ő ösmert buzgalma és erélyessége, melylyel az épitkezéseket minél rövidebb idő alatt keresztül hajtani igyekszik, eléggé megnyugtathatják a közönséget az iránt, hogy a vágóhid épitése már a jövő évben megkezdhető lesz ; — habár hosszu retortán kell még egyszer átszőrdni ennek a kérdésnek. — Igaz, hogy 4 egész esztendő kellett ahhoz, mig ennyire érett, s az is igaz, hogy tegnaptól kezdve csaknem megint ott vagyunk vele, ahol ezelőtt 4 évvel voltunk : de legalább alkalom van adva a hatóságnak, hogy megmutathassa, gyorsan is tud talpraesett munkát végezni ; időt nyertünk arra, hogy kireperálhassuk a hibákat, ha csakugyan azokat követtünk el akár a hely kijelölésnél, akár a tervezésnél. — Hogy hibák lehetnek, az azoknak mozgalmából is következtethető, a kiket a már egyszer nehány szónyi többséggel elfogadott helynek alkalmatosságáról mindezideig nem tudott senki meggyőzni és ezek, a helyett hogy fogynának, szaporodnak.

Nem akarjuk azt mondani, a mit az inditvány egyik szószólója mondott, hogy minden, e mi eddig ebben az ügyben történt, a legszerencsétlenebb intézkedés volt ; de az bizonyos, hogy a tervek kidolgoztatására vonatkozó intézkedések nem voltak szerencsések ; ennek odiuma pedig magára a közgyülésre háramlik. — Mert a közgyülés volt az, a mely a vágóhid terveire hirdetett pályázatnál olyan csekély dijakat tüzött ki, hogy az országos mérnök és épitész egylet erkölcsi kötelességének tartotta arra vonatkozólag udvarias figyelmeztető megkeresést intézni a városhoz.

A pályázatnak nem is volt eredménye. A tekintélyes épitészek tartózkodtak, a kezdő vagy közepes tehetségek kisérletezései pedig jutalmaztattak ugyan, de kivitelre nem fogadtattak el. — Ugy készült aztán megbizás folytán a mostani tervezet, a mely müszaki felülbirálat alá még eddig nem bocsáttatott. — Arról nem szólunk, hogy a már elfogadott helyre való épitkezést a hozzá vezető utnak ujonnan való épitése és fenntartása még költségesebbé teszi, holott a most inditványozott hely közlekedési eszközök tekintetében páratlanul áll ; e helyett reflektálni kivánunk Komlóssy Arthur ama kifogására, melyet az épitkezési költségek tulságos nagysága miatt emelt.

Miért kerül többe a debreczeni vágóhid, mint a nagyváradi, aradi (a mely tudtukkal csak ezután fog épülni) és a nagyváradi ? Erre a kérdésre részben maga a felszólaló ur megfelelt. Mert mindegyiknél nagyobb, népesebb város vagunk.

De azt kifejtette a számitásból, hogy mig az emlitett városok vágóhidjai szarvasmarha és juh vágásra vannak berendezve ; Debreczenben az eladásra szánt sertéseket is ezen a vágóhidon fogják vágni. — Ez nagy különbséget okoz ugy az épitési kölségekben, mint a jövedelmezőségben. A főszámvevő ur valószinüleg épen ebből várja a sok tiszta jövedelmet ; a tekintetes közgyülés is erre spekulálva igérte meg a fizetés felemelésért kérvényező tisztviselőknek, hogy 1892-től kezdve jobban lesz a dolguk. Ime a tisztviselői fizetések javitása igyjön szoros összefüggésbe a vágóhid mielőbbi kiépitésével.

A sertésvágásnak a közvágóhidra tereléséről lévén szó, — miután a gondolkozásra körülbelől két hónapi időt kaptunk — alkalomszerünek véljük felvetni azt a kérdést : vajjon számot vetett é valaki a közvágóhidon való sertésvágásnak mindennemü következményeivel ? Vajjon nem fogja-é ez az intézkedés a sertéshust és szalonna nemüeket tulságosan megdrágitani ?

Vajjon azok a financiális és egészségügyi előnyök, melyeket ezen intézkedéstől várunk, arányban fogunk-é állani azzal az uj teherrel, a mely ezáltal a nagy közönségre nehezedik.

Mert bizonyos, hogy nem a marha és sertés vágók zsebéből kerül ki a vágóhid jövedelme, hanem a közönségéből.

Azért azt kérdezzük, mulhatatlanul szükséges-é a sertésvágást is a közvágóhidra utasitani ?

Mert ha nem mulhatatlanul szükséges, ugy teljesen elesik az az indok, mely a vágóhid helyéül a sertéshizlalók közelségére való tekintetből jelölte ki főként a létai ut homok buczkáit. — Ha nem mulhatatlanul szükséges, akkor a vágóhid is kevesebből lesz felépithető.

Ha az ügy a tegnapi fordulatot nem nyeri, nem mondotta volna el ezeket

Egy közpolgár.

Napi hirek.

— **A Csokonai kör** felolvasó estéi rendkivül érdekeseknek igérkeznek. A deczember 4-iki felolvasó ülést gróf Vay Dániel a derék történetiró felolvasása is fogja gazdagitni. Ugyanekkor olvassa föl Vértesi Arnold legujabb elbeszélését. — A deczember 18-iki felolvasó ülésnek kiváló érdeket fog kölcsönözni gróf Zichy Géza, a jeles költő, a Kisfaludi és Petőfi társaságok tagjának felolvasása, ki közreműködését a legnagyobb szivességgel megigérte, bár, mint a Csokonai Kör elnökéhez Vértesi Arnoldhoz intézett levelében irja, annyira el van foglalva a jelen munkáival és a jövő gondjaival, hogy hárhová hinák — Debreczenen kivül — sehová sem menne. De hozzánk eljön. „Bárhol vagyok is, — irja — mindig hajdumegyeinek debreczeninek érzem magamat s minden alkalmat örömmel ragadok meg szembe nézhetni azokkal a becsületes magyar emberekkel, a kik ugyan nehezen mondják ki e szót: „szeretlek," de ha egyszer kimondták, szavuknak állnak holtig." — A későbbi felolvasásokra is több kiváló iró igérte már meg eddig felolvasását és Debreczenbe jövetelét, igy Kis József, Szana Tamás, Szabó Endre, Eötvös Károly, dr. Kunos Ignácz, a jeles orientalista és m. t. akadémiai tag stb.

— **A nagy kölcsönről** irott tegnapi tudósitásunkból egy sor kimaradt, ott a hol elszámláljuk, hány és milyen részletekben veszi föl a város a 4,700.000 forintot. — Ugyanis a szedéskor kimaradt az, hogy a negyedik részlet, 500.000 frt. 1894-ben vétetik fel.

— **Katonai férőhelyek.** A tegnapi közgyülés beleegyezését adta, hogy a 3. honvéd gyalogezred 9 járműve számára férőhelyet épittessen a tanács. A város jó üzletet csinál vele. A kocsiszin 1000 frtba kerül s 126 frt haszonbért kap érte. Minthogy a férőhely az uj kaszárnya felépitése után is acceptáltatik, az 1000 forint a felveendő nagy kölcsönre előlegeztetik. — A 15. huszárezred pedig 120 fönyi legénység s ugyanannyi ló számára kér férőhelyeket egy helyen. Az istállók már ki is béreltettek 3270 frtért, melyből 779 frt téritteik meg a városnak. A többi a költségvetés keretén belül talái fedezetet. Ezen intézkedés által 120 huszárujonc beszállásolásától szabadul meg a lakosság.

— **Esküvő.** Kvassói és brogyányi Kvassay Ede, cs. kir. kamarás, miniszteri osztálytanácsos, ismert nevü iró, folyó hó 25-én tartotta esküvőjét Markos Ilona kisasszonyal, néhai Bedői Markos Ferenczi, szabolcsmegyei nagybirtokos leányával. — Az esküvési szertartási, mely a nem régen bekövetkezett családi gyász miatt a legszükebb családi körben folyt le, ft. Konyves Tóth Kálmán ev. ref. lelkész végezte.

— **Alsó-nyiri belviz lecsapoló társulat.** Ma, a Rásó Gyula Hajduvármegye alispánja által összehivott népes értekezlet kimondotta a Kék-Kállóba szakadó, alsó-nyirvidéki belvizek lecsapolását eszközlő társulatnak megalakulását. — A Hajdu vármegye székházában tartott értekezleten 58 érdekelt volt jelen részint személyesen részint képviselve, Hajdu Szabolcs és Biharmegye községeiből. Debreczen várost mint erkölcsi testületet Simonffy Imre polgármester, Balogh Mihály főmérnök és Beszler Lajos tanácsnok képviselték. A kaszáló birtokosok részéről senki nem volt jelen ; Beszler Lajos ki is jelentette, hogy ők a kaszáló birtokosok érdekeit, miután a kaszálók már helyszinelve s a birtokosok nevére vezetve vannak, nem képviselhetik. — Jelen volt Szanka Dezső kulturmérnök. — Gál Elek és Babics József pártoló felszólalása és az alapszabályok betárgyalása után elnöklő Rázsó Gyula alispán határozatilag kimondotta a társulat megalakulását, melynek czime : „Alsó nyiri belvizek lecsapolására alakult társulat". Czélja pedig a következő : „Egyrészt a Berettyó-Körös szabályozó társulat kötelességét képező Kék-Kálló főcsatornának, mely két ágban a derecskei-h.-bagosi határszéltől és a konyar-n.-létai ut Konyár melletti hidjától kiindulva, azután egy közös főágba egyesülve, Bakonyszegen alul ömlik a Berettyóba, kiépitését szorgalmazni és ahhoz saját hozzájárulásának mérvét és módozatait megállapitani, másrészt az ugynevezett alsó-nyirvidéki folyások rendezését a VII. kerületi kulturmérnöki hivatal által készitett, 224/1888. számu, a körülményekhez képest esetleg még módositandó tervek alapján együttesen vagy érdekcsoportok szerint keresztülvinni." A társulat érdekterülete 29000 hold ; maga Debreczen 6600 holddal van érdekelve. Ezek után közfelkiáltás utján a Rásó Gyula által előterjesztett névsor szerint megválasztatott az elnökség és a választmány. Elnök gróf Szapáry György, a miniszterelnök fia ; alelnök Simonffy Imre ; választmányi tagok : Frater Imre (Almosd), Szlávy Ferencz (Er-Kenéz), Szunyogh Zsigmond (Er-Semjén), Cselley Károly (H. Bagos), Bernáth István, Babics József (H. Pályi), Horváth Károly (Kokad), Klobusiczky Ferencz, Paksy Albert, Szártory Dezső (M. Pályi), Marjai Péter, Barna Péter (N. Léta), Fráter Gyula, Derzsi László (Vértes), Kovács Sándor, Balogh Mihály (Debreczen), Orosz István (M. Pércs), Budaházy Gyula (Sámson), Kohutovics János (V. Pércs), Br. Vécsey József, Ujfalussy Endre (Acsád), Reviczky József, Váradi Szabó János (Mártonfalva), gr. Károlyi Tibor, Szögyény János, Gáll Elek (Nyir Adony), Dr. Gortvay Bertalan (Ny. Lugos), Szabó Kálmán, Dessewffy Kálmán (Sz. György Abrány) és Bagamérből

---

szögletében, mig Sándor vele szemközt foglalt helyet és óriás legyezőjével lebbentett egyet néha a meleg levegőn.

— Ma olyan különös maga, Sándor, mi lelte ? — kérdezte a fiatal embertől.

— Nem tagadom, különös érzésekkel jöttem ide, — szólt Sándor Idus felé fordulva, — ki egészen közel hajlott udvarlójához.

Irigykedve néztek a többi leányok a boldog párra.

— Miért ? — kérdezte a leány.

— Egy régi fájdelom fölzavarta nyugalmamat, megjelent egy phantom és el akar bennünket egymástól szakitani, pedig — ugy-e Idus, nem, nem lehet ?

Ujra megszólalt a zene és a keringő hangján repülve szállott tova a boldog pár. Kéz kézben, szem szemben, mintha mindenik azt mondaná :

— Igen, igen !

Kevés idő mulva már Idus nem hagyta nyugodni Sándort és faggatta, hogy mi bántja ?

— Ki az a rém, aki minket üldöz, szétzavar ?

— Egy nő, — válaszolt Sándor röviden.

Szemében határtalan fényt látott ragyogni Idus, mely megvesztegette lelkét. Bánatos, érdekes arczára tekintett a férfinak, kinek minden mozdulatából izgatottság látszott.

Mintha valami égi szózat sugott votna az Idus fülébe rémitő szavakat, zugott a feje, szédülni kezdett. Maga sem tudta, miféle harczodul szivében, lelkében, mely emészti, mintha megakarná ölni.

Borzasztó gyanu ébredt föl benne, a féltékenység zavarta föl pezsgő vérét, mely önmagával is ellenkezésben jött már. Egész lelkével szerette a fiatal embert, hanem valami kimondhatatlan ösztön szállt belé, hogy ne közeledjék bizalmasan hozzá.

Mikor egyik tour-táncznál ismét együtt voltak, mélyen a szemébe nézett Sándornak, pedig már félt tőle.

Aztán hirtelen megállott és mint egy démon, kérdezte szigoru tekintettel a fiatal emberre nézve :

— Kalotay Evelinnek hivják azt a nőt, ugy-e ?

Sándor nem szólt, de Idus már tudta, hogy sejtelme igaz volt. Minden erejére volt szüksége, hogy fenn tudja magát tartani.

Szivét, agyát elfutotta a vér, mely rontotta idegeit belől és harczot vivott egymással az érzés ereiben.

Előtte volt az Evelin példája, kinek minden boldogságát, életét elhamvasztotta egy elhibázott lépés, hanem abban a pillanatban csak azt látta, érezte, hogy szerelme tárgyához másnak is joga van. S talán még több joga, mint neki.

Vére, ösztöne támadt föl és csábitotta rosszra. Gyülölte azt a beteg nőt, ki testvére volt, mert szive boldogságának utjában állott. Nem ismert határt elvakult szerelmében, nem is akarta megfékezni föltámadt indulatát, hiszen ezt már nem lehet békésen megoldani.

S nem adta oda Sándort Evelinnek, hanem magának tartotta meg. Eltüntek még a vidékről is, hol a férfinak régi szerelmese utjába kerülhetett volna, mert a női szivben legyőzte az önérzés, a bünös szerelem a testvéri indulatot.

Idus tudja, érzi, hogy bünt követett el, de hát a szerelemben is bün önzőnek lenni ?

— Mit tehetek róla, hogy olyan nagyon szeretem ? !

A vér patakja elragadja a sziv malmát, mikor megárad.

És én még nem láttam patakot fölfelé folyni soha.

Boldisár Kálmán.

a n. váradi lat. szert. káptalan egy képviselője. — Gyülés végén a fiatal gr. Szapáry György megköszönte a benne helyezett bizalmat igérvén jóakaratát. Ezzel a közgyülés véget ért.

— **A királyi tábla épületének** kisújutczai homlokzata Deczember elejére fedél alá lesz hozható. — A munkások daczolnak a beállott havazással s ma elérik a falegyenleget az egész épületen, ugy hogy még e héten megkezdhetik a fedélszerkezett fölállitását.

— **A közgyülés köszönete Kövesdy Jánosnak.** Kövesdy János biz. tag, az idén mint már évek óta szokta tenni, 25 fiu, 25 leány árvagyermeket ruházott fel a saját költségén. — Ezen emberbaráti tettéért a tegnapi közgyülés jegyzőkönyvileg köszönetet mondott.

— **Orth János sorsa.** Orth János öreg édes anyja megkérte az osztrák kereskedelmi minisztérium tengerészeti osztályát, mondjon szakvéleményt arról, vajjon lehetséges-e, hogy elveszett fia még megkerül? A szakértők adtak is vigasztalást az édes anyának, mert véleményök szerint Orth valószinüleg életben van s vagy a déli tenger valamelyik, minden közlekedéstől távol eső szigetére menekült az az orkánok elől, vagy pedig elhajtotta hajóját a vihar egészen a déli sark vidékére.

— **Szeliversztov tábornok Magyarországnn.** A Párisban meggyilkolt orosz tábornok életrajzi adataiból az látszik, hogy a tábornok fiatal korában itt járt Magyarországon, résztvett a 49-iki orosz invázióban. Szeliversztov ugyanis fiatal korában segédtisztje volt Paskievics tábornoknak, a Magyarországra küldött orosz sereg vezérének. Gyors katonai karriert csinált, s ezt, mint mondják, a Magyarországon szerepelt Rudigier tábornok szép feleségének köszönhette. Később lépett át Szelivesztov a csendőrséghez s tudvalevőleg akkor vonta magára a nihilisták gyülöletét.

— **Arviz, vihar, földrengés.** Falb Rudolf jövendőlése talált. A legközelebbi napokra kritikus napokat jósolt. Azok be is következtek. Csehországból, a Rajna mellékéről nagy vizáradásokat; Angliából, Kopenhágából kártékony viharokat, Pozsonyból pedig erős földrengést jelentenek.

— **Halestétély.** Vilmos Lajos sörcsarnokában honap este Rácz Károly zenekarának közremüködése mellett halestély rendeztetik. Ez alkalommal az eredeti módon készitett szegedi bogrács hal is asztalra kerül.

— **Tifusz járvány Pécsett.** Pécsett napokig az a vélemény uralkodott, hogy a városba az influenza fészkelődött be. Pedig a betegek is, az orvosok is csalódtak, mert mint az orvosok most konstatálják, a városban a tifusz lépett fel, még pedig oly hevesen, mint még soha ezelőtt. A lakosság közt nagy a félelem, mert majd minden tizedik ember beteg és az orvosok alig győzik a beteglátogatást. Az orvosok soraiban az a vélemény, hogy a járványt a belvárosban még eddig ismeretlen módon megrontott ivóviz okozta. A polgármester elrendelte a közkutak vizének vegyi vizsgálatát. Ez oly kedvezőtlen eredményre vezetett, hogy a közönséges ivóviz használatát megtiltották. A kávéházakban és vendéglőkben most csak főtt vizet vagy ásványvizet isznak. A járvány ijesztő módon terjed. Majd minden házban találhatni egy vagy több hagymázos beteget, a kór lefolyása pedig igen hosszadalmas. A betegek testi hőfoka eléri a 40—41 fokot. A betegek számát 3000-re becsülik.

— **Az uj fogás.** A „Magyar Állam“ annak érdekében kezd izgatni, hogy a kath. lelkészek ne fogadják el a protestáns lelkészek által hozzájuk törvényszerüleg átküldött anyakönyvi kivonatokat. A lap ezt a következőre alapitja: „A főváros protestáns lelkipásztorai Bogisich prépostplébános leleplezési után tömegesen küldik át a kivovatokat a plébániákra, melyeket azonban elfogadni és elanyakönyvelni nem lehet. Nem lehet 1) mert nem a szülő adja oda a gyermeket s annak a kath. vallásban való neveltetésére semmi biztositék nincs, 2) mert a protestánsok által végzett keresztségről nem vagyunk biztosak, vajjon azzal a szándékkal végeztetett-e, melyet kiván a kath. egyház, 3) mert a püspöki kar eziránt semmi utasitást nem adott. 4) mert a kormánynak nincs is joga velünk bevégzett és tökéletes vallási funkciónak tekintetni oly dolgot, melyet a mi egyházunkon kivül eső nem katholikus pásztor végezett, 5) mert ez iránt a február 26-iki rendelet sem intézkedik és a kivonat el nem fogadására nem is szabott büntetést.“

— **Horváth Feri,** a hirneves hegedümüvész ma este a „Hungária“ kávéházban quartettel hangversenyt tart.

— **A kenyérpiacz csinosodása.** Erélyes és jóizlésü rendőrfőkapitányunk Boczkó Sámuel, miután a piaczutczai kofasátrakat egy ugyanazon minta szerint csináltatta meg a kofákkal, sort keritett a kenyérpiaczi sátrakra is. Most ezek is az ő intézkedései folytán egy formák, tetszetős alakuak lesznek, festett deszka oldalakkal, tartós vizhatlan — ponyva fedelekkel.

— **Elköltöztetett kofasátrak.** A Dégenfeld ház piaczutczai homlokzata is átalakitás és két emeletre vétel alá kerülvén a jövő tavaszszal, az állványokat már most elkészitik. E végből szükséges volt az ottan körül lévő kofa-sátrakat máshová rendelni. — A rendőrkapitányság ideiglenes helyül a kenyérpiaczot jelölte ki, ugyanazon háznak erre néző szárnya előtti tért.

— **A müvirágkészitő tanfolyamba,** melyet Szirmayné asszony ujra megnyitott a nagytemplom mellett, még mindig beiratkozhatni. — Ez igen kellemes és hasznos foglalkozás s a müvirág készitésnek elterjedését már csak a hazafiság szempontjából is óhajtjuk, hogy a külföldi müvirágokat minél jobban kiszoritsák a hazaiak. A gazdász estély cotilion jelvényei is a Szirmayné asszony mütermében készülnek.

Az elkereszteltek. A „Nemzet“ vasárnapi tárczája Andronicus tollából szellemesen irja le a most folyó elkeresztelési háborut, abban olvassuk egy elkereszteltnek önélet leirását is, a melyet mint tanulságos historiát, érdemesnek találunk a közlésre, okulására a papoknak, a kik elkeresztelni szoktak, okulására a szülőknek, a kik gyermekeik megkeresztelésekor olyan kevéssé törődnek azzal, melyik pap keresztelje meg az ujszülöttet. Az önélet leirás következőlag hangzik: Bagaméron születtem, cálvinista szülőktől. Nyápicz nyomorult kis baba voltam, féltettek, hogy meghalok mielőtt a keresztyénségbe, tehát az örök üdvbe fölvétetném. Megkereszteltetésem ilyenformán sürgös volt. Három napos se voltam még, mikor a bába és keresztszüleim átvittek a cálvinista paphoz, hogy keresztelje meg. De a tiszteletes ur nem volt otthon s nem is volt rá remény, hogy egy héten belül hazakerül. A szomszéd faluban a tiszttartóéknál ugyanis éppen disznótor volt. A tiszteletes ur pedig a traditió szerint a tisztartóék disznótojában mindig egy hétig maradt el. Mivel már épen rajtam volt a keresztelési ing, meg mivel a keresztelésem is sürgősnek tetszett s főkép mert kiséretem nem akarta, hogy hiába fáradt légyen tovább vittek két házzal, a catholicus plébánoshoz. Ez véletlenül éppen maga tartott disznótort s igy otthon volt. Tulboldogan, hogy egy ártatlan lelket hódithat meg egyháza számára, ott hagyta nehány perczre a friss tepertőt és a vendégeket s mindössze is a czeremóniához szükséges sótartót vágván zsebre, sietett velem a sekrestyébe. Ott rögtön meg- és elkeresztelt római catholicussá. Római catholicussá engem, a bagamér cálvinistát! Beirt az anyakönyve egyedül üdvözitő rovatába s szentül meglévén győződve, hogy ő szentsége a pápa rögtön excummunikálná s a poklokra lökné őt, ha az én anyakönyvi lapomat valamikor a tiszteletes urhoz áttenné s ezzel engem a kárhozatnak kiszolgáltatna, — soha se tette át az én anyakönyvi lapomat sehova. Ennek első használ akkor láttam, mikor beadtak a helybéli cálvinista iskolába. — A cálvinista anyakönyvben nem találtak, tehát azt mondták, hogy nem is vagyok cálvinista; menjek hittan órára ahhoz a felekezethez, a melyikhez tartozom. — Én a hittan óra alatt el is mentem mindig gombozni, mert a catholicus hitoktató, támaszkodva azon előtte ismeretes tényre, hogy szüleim cálvinisták, engem is cálvinistának tartott. — Miután kinőttem már a gombozásból katonaköteles lettem volna. De az áldott elkeresztelés folytán soha sorozásra nem jöttem. A cálvista-anyakönyvben nem voltam benn. A catholicus anyakönyvben a többi huszonöt Nagy János közt én is benne voltam, de természetesen azt a huszonötödik pápista Nagy Jánost, aki hiányzott, soha se keresték a cálvinista Nagy-familiákban. Miután pedig soha egy korosztályban és semmi féle utóállitáson sem tudták megtalálni, kimondották szökevénynek. S mert még erre sem került elő, végre megunták örökösen nyilván tartani és kimondták rá, hogy „jelentkezés nélkül megholt,“ Én persze lapultam ezalatt s a világért sem reclamálam be magamat a burju alá. Mikor aztán hivatalosan meghaltam, elenyésztem és megsemmisültem, akkor igen igen megkönyebbülten lélekzettem föl. — s most ugy nézzen reám az ur, hogy én tulajdonképpen máig sem létezem. Én semmiféle adót nem fizetek, még egyházi adót sem, mert cálvinistának meg se születtem, mint catholicus pedig már rég kimultam. Az összes szolgáltatás, amit az államnak teszek az, amit a traflkban fizetek a szivarért és levéljegyért. Okmánybélyegre például már nem lehet költenem, mert egy meghalt ember ügyleteket nem köthet, pert nem folytathat. Megházasodnom persze szintén nem lehet, ugyanezen okból. S hogy mindez milyen nagy előny, milyen szabaddá, kellemessé teszi az életet, azt ön nem is képzeli. — De képzelem! És nem minden irigység nélkül ráztam meg, gratulálva, az elkeresztelt kezét.

— **Biharmegyei hirek.** Uj iparág Nagyváradon. A Brüll-féle szeszgyárat, mely már nehány év óta nem áll üzemben, a Bayersdorf és Biach-czég megvette s át fogja alakitani parket-gyárrá. Nevezett czégnek már Vaskohn is van egy nagyobb szabásu parket-gyára. — Derecskén a Dr. Beőthy Pál aljegyzővé történt megválasztása által megüresedett szolgabirói állásra pályáznak: Sinczky Ferencz közig. gyakornok, aki a jelenleg üresedésben levő állást ideiglenesen betölti; Kelemen József, közig. gyakornok, t. aljegyző, Sipos Árpád, kir. törvényszéki joggyakornok és Fráter Tamás, közig. gyakornok. Ugy látszik, hogy erős küzdelem lesz a pályázók közt. — Távirda Zsákán Zsákáról halljuk a hirt, hogy ott megkezdették a távirda bevezetési munkálatait, ugy hogy az ujév első napjaira már szolgálhatni fogja a közönséget. — Dr. Bartha János Biharmegye közkórházának osztályorvosa, visszatért Berlinből, hol dr. Koch gyógymódjának és gyógyszerének tanulmányozása végett két hétig tartózkodott. Biharmegye közkórháza valószinüleg már nemsokára oltó anyagot is fog kapni s igy a gyógymódot alkalmazásba is veheti betegeinél.

Szinház.

Mándoky Béla jubileuma.

Harmincz évet eltölteni a szinészi pályán becsületben és elismerésben, — kivivni a müvészi nevet, s mint ember helyet foglalni a társadalomban, mint ő, nagyon ritka. Szeretve, tisztelve lenni mindenkitől, s annyi év után mint müvész dicsőséggel megállani a világot jelentő deszkákon, ez kevés vidéki szinésznek adatott meg a sors által. Mint ember, a jóság maga, csupa sziv, csupa kedély, kinek nincsen ellensége, nincsen haragosa, hanem ha jót tehet, bárki legyen az társai közül, készséggel szolgálatára áll. S ha meg van győződve, hogy egyik vagy másik társa akaratlanul bár, de megbántja, a bántalmat soha vissza nem adja, hanem ő maga keresi az alkalmat, hogy igaz barátságát a bántófél irányában bebizonyitsa. — A debreczeni közönség előtt kevés megszakitással 25 év óta müködik. Ő az egyetlen ama jeles müvészi csoportból, melyet az elévülhetetlen érdemü intendáns nagyságos Kiss Sándor ur oly szakavatottan szerződtetett, kiknek müvészetét közönségünk soha el nem felejti. E társulat akkor korszakot alkotott a vidéki szinészet történetében, a debreczeni társulatnak akkor hirneve bejárta az országot. Versenyzett a nemzeti szinházzal s oly előadások voltak, melyek a nemzeti szinház előadásait tulszárnyalták. Mint első lirai és hősszerelmesnek alakitásai feledhetetlenek lesznek közönségünk előtt: az ő Hamletje, Romeoja, Sheridanja, Robin de Bois-a, Rákóczyja, Mirabeauja, Destuvuell ügyvédje, Bánkbánja, Marótbánja, Petruchioja még mindig élnek a közönség előtt. — A debreczeni közönség meg tudja jutalmazni azokat, kik hiven és kitartóan szolgálták a szinészet magasztos ügyét. Mi hiszszük, hogy a deczember 4-dikén tartandó harmincz éves Mándoky-jubileum fényes és feledhetetlen ünnepe lesz a debreczeni szinháznak.

CSARNOK.

A mellbeteg.

Bágyadt léptekkel vánszorog tova a kövezeten. Fanyar mosoly huzódik végig arczvonásain, a mint ismerőseit üdvözli. Az ismerősök pedig sajnálkozva mondogatják egymásnak: nem viszi már sokáig.

Hanem a beteg ezt nem tudja Felgyógyulásában jobban hisz, mint magában az Istenben. Napról-napra dicsekszik, hogy jobban érzi magát . . . még csak e köhögés bántja, de már az sem annyira, mint ezelőtt.

A nuptény jótékony sugarai áradnak alá a virágokkal telitett mezőre. Tarka lepkék szállingóznak erre-arra. Amonnan madárdal hangzik fel.

A beteg pedig olyan jól érzi magát a szabad ég alatt, a virágok között, az egészséges friss levegőn. Ah, milyen jó hatással van rá a természet millió formában nyilvánuló életereje. Ez fogja meggyógyitani, ez adja vissza a haldoklót az életnek és szeretteinek.

Szeretteinek? . . . Az árnyas, tömör galyu vad gyümölcsfa alatt kis gyermekkel játszik a fiatal asszonyka. Vidám kaczaj hangzik fel unosuntalan a járni tanuló gyermek ajkairól. Ezek a beteg szerettetei. Ezekért szeretne élni, küzdeni, s ha a jótéteményeiben kifogyhatlan istenség rá is veti fényes tekintetét, megtarthatja az életnek, kis gyermeke gyámolitójának, szerető neje boldogitójának.

Egy kis séta után fáradtan tér övéi körébe, a vad gyümölcsfa enyhet kinálgató árnyékába.

Borongós sejtelemmel egy-egy tekintetet az üde arczu nő férjére, aztán hosszasan eltünődik: uram istenem, mi lesz belőlünk?

— Fáradt vagy? — kérdi részvétteljes hangon a beteg és hosszasan rajta nyugtatja tekintetét.

Szemei bágyadtak, az arcz összeesett, keze kiaszott . . . Nagyon sürün fuldokol . . . Képtelenség, hogy felgyógyuljon valaha!

Mi lesz akkor belőle, mi lesz gyermekéből? Ha a családfenntartó, a kenyérkereső behunyja szemeit, nyakába akaszthatja a felesége a koldustarisznyát, vegy — ha kedve tartja — beállhat cselédnek . . . Férjével minden a sirba fog szállani.

Vagyon nincs, nyugdij nincs. Semmi sincs, a mibe kapaszkodni lehetne, legfennebb a halotti . . .

A beteg is talán épen ezen gondolkozik. Nyugtalan felesége és gyermeke jövőjét látja a maga meztelenségében.

Ah nem, nem! Az nem lehet, hogy ő meghaljon. Neki még élni kell sokáig . . . nagyon soká.

A mint haza tér a kis család, a beteg miatt lassan, nagy immel-ámmal, az édes otthon barátságosan néz elejük jó messziről — de mégis mintha azt mondaná: legyetek elkészülve a legrosszabbra . . .

Hát az orvos mit mond? Semmit és mégis épen a semmit mondással nagyon sokat. A beteget biztatja, a feleséget előkészíti.

Titokban sokat sir a szegény asszony De csak rejtegeti könyeit férje előtt. Legalább ne lássa az! . .

A beteg ma már ágyban marad. Ő maga akarja igy. Nem azért, mintha gyöngének érezné magát, hanem pihenni akar. Holnap, legkésőbb holnapután felkel. Egy hét mulva hivatalba fog menni. Oh korán sincs annyira oda, sőt épen most jobban érzi magát, mint valaha . . . Tévednek, csalatkoznak, akik halálát lesik, várják, hogy helyét elfoglalják. A nyugdijat legalább is leszolgálja . . . csak türelem!

Másnap a beteg megint ágyban marad. Harmadnapra fel akar kelni. Nohát mi az? Nem megy.

Oh, beh kinos állapot. Erőlködik! Kapaszkodik az élethez teljes erejéből, hanem összeesik, zokog, sir mint egy gyermek gyengesége miatt.

Tehát csakugyan meg kell halni?

Gyermeke, a parányi teremtés a szék karjába kapaszkodva, félénken nézi betegapja erőlködését s olyan formát gagyog; nini, a papa sem tud járni!

A feleség most már nem tudja titkolni könyeit.

Kezdődik a gyász.

— Bolondság . . . ne sirj — biztatja a beteg ifju nejét — jól érzem magamat. Fel is tudok kelni. . . . No, nézd . . .

Egy utolsó próbát tesz, hanem megint összesik . . . no most?!

— Meghalt!

—y —n

Husárak.

Megállapitva s bejelentve 1890. nov. 26-tól dec. 3-ig.

30 kr. Kovács Jánosnál Csapó utcza 374 sz. a.

34 kr. Rácz Györgynél Czegléd utcza 2599, Csapó utcza 587 sz. a. Bencze Józsefnél Arok utcza 687 sz. alatt.

36 kr. Rácz Györgynél Csapó utcza 358 sz. alatt. A mészáros társaságnál mester utcza 3655, csapó-utcza 240 és 376, Könyök. utcza 574, Kut utcza 2323 sz. alatt.

40 kr. Kovács Jánosnál a hentes székben, Csapó utcza 327 sz. a. valamint a mészáros társaság 18 székében.

42 kr. ifj. Ungvári Andrásnál Piacz 1 sz. székben, czegléd-utcza 55. sz. a. Dedó utcza 125 sz. a.

44 kr. a három izraelita mészárszékben a piaczon.

Jegyzet ifj. Ungvári András három székében 1. kiló hus nyomtaték nélkül 8 krral drágább.

Debreczen, 1890. nov. 25.

Legujabb.

A „Debreczeni Ellenőr“ eredeti táviratai.

BERLIN, nov. 27. (Erke. d. u. 3 ó. Ide rohamosan tódulnak még a legtávolabb helyekről is a betegek. Pedig oltóanyag kevés van. Isten tudja mikor kerül egyesekre a sor, Dr. Kornet márcsak egy hét mulva fogad uj előjegyzéseket. Tanácsos tehát inkább otthon bevárni az oltást, mintsem bizonytalan reményben óriási fáradságnak és a zord idő viszonytagságának magát kitenni. Valószinüleg otthon hamarább jut hozzá.

Szerkesztői üzenet.

R. B. L. Helyben A szin igazgató kijelentése alapján irjuk önnek, hogy a monológ átadatott Palotay Piroska kisasszonynak. Alkalomkor elő fog adatni.

Sz. M. Genf. A „Fővárosi Lapok“ szerkesztőségének czime: Budapest Ferenczieck tere 3. I. em.

DEBRECZENI VÁROSI SZINHÁZ.

Holnap Pénteken 1890. November 28,

páros bérletben:

Tulipatán.

Operette 2 felvonásban.

Varázshegedü.

Operette 1 felvonásban.

Felelős szerkesztő és kiadó laptulajdonos:
Vértesi Arnold.
Főmunkatárs: **Karczag Vilmos.**

Als praiswerthes, praktisches **Weihnachtsgeschenk** empfehle ich:

Rohseid. Bastroben (ganz Seide) fl. 10.50 p. **Robe**, sowie fl. 14.25, 17.50 21 25, 26.25, bis 29.60 nadelfertig. Es ist nicht **nothwendig**, vorher Muster kommen zu lassen; ich tausche nach dem Fest um, was nicht convenirt.

Muster von **schwarzen, farbigen** und **weiszen** Seidenstoffen umgehend. Seidenfabrik Dépôt **G. Henneberg** (K. u. K. Hoflieferant), **Zürich**. Briefe kosten 10 kr. Porto

Szabó Lajos Fiai,

czégnèl

ujjonnan raktárra érkeztek:

Nöi ruhaszövetek,

Szines mosó velezek.

Téli (Himalaya) kendők,

Alsó ingek, nadrágok,

Harisnyák, kesztyük.

Nagy választékban:

Függönyök, àgyteritők,

Flanell takarók lópokrócok,

Szőnyegek.

Ügynök

kerestetik

SZLIUKA ISTVÁN

szikvizgyára részére.

Kereskedők előnyben részesülnek.

Kunz József és Társa

Budapest Debreczen Nagyvárad.

Legujabb

ŐSZI és TÉLI

ruhaszövetek,

szintartó velezek,

téli kendők és Trico derekak

nagy választékban érkeztek.

Dr. Müller főtörzsorvos

befecskendezèsei és labdacsai,

legjobb és kipróbált szer a hugycsőhólyag minden kifolyása ellen (katarus, fehér folyás) gyors és kitünő eredménynyel. Idült bajoknál is minden utókövetkezmény nélkül alkalmazható. Az 1. sz. ujonnan keletkezett bajoknál ára 1.60 frt. A 2. sz. régi és idült bajoknál alkalmazandó ára 2.50 frt, postai csomagolásért 25 kr fizetendő.

Üdülő szerek

dr. Müller főtörzsorvostól sok év óta kitünő eredménynyel használva **idegbetegségek**, melyek **idegzuzódások** (ifjukori bünök) stb. által keletkeztek és a **megedzett életerő elgyengülését** és más elgyengüléseket stb. vonnak magok után. Különösen *erősitő szernek* elgyengült férfi-erőnél bizonyult. Ára frt 3.10, postán 25 krral több csomagolásért. Egyedüli fő- és készitési raktár **St. Georgs-Apotheke, Bécs, V. Wimmergasse 33.** c.

Megérkeztek.

A legszebb

női kézimunkák

előrajzolva, elkezdve és kész himzéssel a teljesen **szinttartó himzőselymek** száznál több szinárnyalatban.

Keresztöltéshez alkalmas teritékek,

törülközők,

tálczakendők, futók és Credenzruhák.

Megjöttek a kitünő szinttartó flanell Barchent és Clementine női ruhakelmék, fehér Barchentek,

szebbnél szebb

ágyteritők,

flanell és utazó pokróczok.

Megérkeztek a legjobb faj paplanok, és köztük

selyem atlasz paplanok

kitünő minőségben 12 és 14 frthoz.

Kapható:

Kardos László

czegléd-utczai fő- és piacz-utczai fióküzletében.

Arany érem Pécs 1888.

Kárpáti mellszörp

köhögés ellen

mell- és tüdőbetegek részére.

Ezen szörp mell- és torokbajoknál, elnyálkásodás, rekedtség, idült hurut, inger és szamárköhögés, nehéz lélegzés, tüdővész, továbbá általános és gyomorgyengeségnél legjobb sikerrel használtatik.

A mellszörp gyermekeknek is adható. Egy nagy üveg ára 80 kr, egy kis üveg 50 kr.

Kàrpáti mellpasztillák

Ezen pasztillák a Magas Tátrán található gyógyfüvek és gyökerekből készülnek, szintén legjobb sikerrel használtatnak a fentebb felsorolt betegségeknél. Egy doboz ára 26 kr.

Kàrpàti mellthea.

Egy nagy csomag 40 kr, egy kis csomag 20 kr. Szintén kitünő sikerrel használtatik a fentebb felsorolt betegségeknél.

Valódi minőségben kapható a készitő **Molnár Lipót** gyógyszerésznél Kassán, Debreczenben **Dr. Rothschnek V. Emil** gyógyszertárában.

(Telefon hálózat 5 ik szám.)

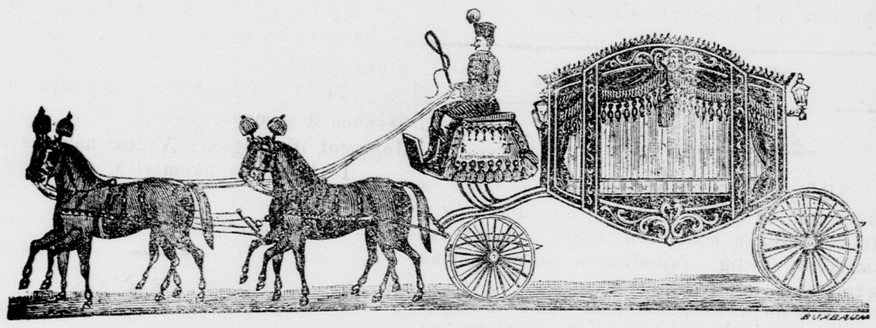

DANKÒ MIHÁLY

ajánlja ujonnan berendezett

TEMETKEZÉSI INTÈZETÉT,

DEBRECZENBEN,

Czegléd-utcza, a gyógyszertárral szemben.

Elvállal: **temetések rendezését**, a legnagyobb czinnal kiállitva ugy **helyben**, mint vidéken.

HULLASZÁLLITÁS érczkoporsóban, légmentesen elzárva; minden irányban, — vasuton árszabás szerint.

HALOTTAS-KOCSIJAIM a legmagasabb igényeknek is megfelelők

ERCZ és MUVIRÁG KOSZORUKAT szalag-iással, vagy a nélkül, a mai kor kivánalmaihoz mért

olcsó árért.

Teljes tisztelettel

DANKO MIHÁLY.

MEGHIVÓ.

A debreczeni kölcsönös segélyző-egylet mint szövetkezet

1890. évi deczember hó 28-án délelőtt 10 órakor a városháza nagy tanácstermében

rendkivüli

közgyülést

tart,

melyre az egylet tagjai ezennel meghivatnak.

A közgyülés tárgya:

A módositott alapszabályok előterjesztése.

Kivonat az alapszabályokból: 25 §. A közgyülésen az egylet minden tagja minden betét után egy szavazattal bir: de tiz szavazatnál többet senki sem gyakorolhat, a szavazat érvényességéhez a betéti könyvecske felmutatása szükséges.

Minden egyleti tag, csak egy megbizást vállalhat magára, mely megbizást a közgyülés előtt az elnöknek irásban tartozik átadni. — A megbizottnak szintén csak 10 szavazata lehet.

Kelt Debreczenben, 1890. évi November hó 25-én tartott igazgatósági ülésből.

Simonffy Imre

kir. tanácsos polgármester, mint egyleti elnök.

A Debreczeni Ellenőr könyvkötészetèben

mindenféle diszes és egyszerü

KÖNYVKÖTÖI

munkák

gyorsan, pontosan és jutányos árban elkészittetnek.

Debreczen 1890. Nyomatott a „Debreczeni Ellenőr“ könyvnyomdájában Széchényi-utcza SIMON-ház.